

most well-known classifications of distance learning models in Ukraine and in the world. It is founded that the variety of classifications is explained by the difference in the initial criteria that forms the basis of such classifications. The author of the article expands the classification of Tavgen adding a model of universities cooperation without degrees awarding. It is concluded that the main features of modern distance learning models are the cooperation of universities and the creation of associations of universities that use distance learning technologies.

Key words: distance learning, distance education, learning model, institution of higher learning.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2017 р.

Прийнято до друку 24.02.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Караман О. Л.

УДК 378.14:791.21

К. Р. Плотнікова

ФОРМУВАННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ ЗАСОБАМИ ОЗДОРОВЧОГО ПЛАВАННЯ ЯК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

На сучасному етапі розвитку суспільства, побудованому на гуманістичних і демократичних засадах, спрямованому на впровадження в Україні європейських стандартів життя, особливого значення набувають питання патріотичного виховання, здорового способу життя, а також збереження найважливішої цінності в державі та в особистісному контексті – фізичного благополуччя. Проте, стрімка інформатизація та комп'ютеризація суспільства, збільшення частки розумової праці, підвищення комфортності транспортних засобів, удосконалення побутової техніки та розвиток низки інших сфер життєдіяльності обмежують обсяг фізичного навантаження осіб всіх вікових категорій.

Вік студентської молоді – є важливим етапом формування гармонійно розвиненої особистості та підготовки студентства до майбутньої професійної діяльності. І саме вищі навчальні заклади (ВНЗ) виступають одними з найголовніших установ, де в особистості повинна сформуватися або вдосконалитися потреба в систематичних фізичних оздоровчих заняттях.

Однак, нерозуміння необхідності та незнання важливості систематичних занять оздоровчими фізичними навантаженнями, відсутність мотивації до активного способу життя, обмеженість кількістю місць для занять оздоровчими видами спорту призводять особистість до відсутності й не сформованості життєво необхідної

навички – рухової активності. Вплив низки вищезазначених об'єктивних факторів та безпосередньо таких, що обґрунтовані навчально-виховним процесом, а саме: значного обсягу інформаційного потоку й збільшення у відсотковому відношенні годин на самостійне опанування навчальних предметів, змушують спостерігати протилежну тенденцію щодо розвитку рухової активності студентів.

Завдання сучасної вітчизняної системи освіти і виховання, полягає у переорієнтації педагогічних і студентських колективів на гуманізацію виховання, педагогічній творчості та індивідуальному підході, створенні умов для цілеспрямованого систематичного розвитку особистості, формуванні здорового способу життя, збереженні і зміцненні здоров'я студентів, вибору найоптимальніших видів оздоровчої діяльності з урахуванням інтересів, здібностей та індивідуальних особливостей молоді, а також збільшенні загального обсягу спортивно-масової діяльності та фізкультурно-оздоровчої рухової активності, як складової виховання.

Домінантним з низки форм рухової активності, здатним забезпечувати позитивні активні фізичні зрушення в організмі студентів, та таким, що інтенсивно стимулює розумову діяльність й позбавляє стомлення, перевантаження сприйняття (уваги, пам'яті, мислення) визнано оздоровче плавання. Виокремлення дієвого засобу формування рухової активності студентів – оздоровчого плавання, обґрунтовано специфічними лише для плавання особливостями: дозволом займатися зазначеним оздоровчим видом спорту особам з необмеженими віковими особливостями та фізичними можливостями, сприятливим місцем проведенням та позитивним впливом перебування у водному середовищі, горизонтальним розслабленим положенням хребта, а також присутністю в навчальних планах ВНЗ всіх спеціальностей денної форми навчання дисципліни «Фізичне виховання», яка містить теми «Плавання» та «Оздоровче плавання».

Проблема формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання знайшла певне висвітлення в науковій літературі. Протягом останніх років проведено чимало досліджень, присвячених вивченню педагогічних та медико-біологічних основ рухової активності. Доведено, що рухова діяльність виконує роль своєрідного регулятора розвитку організму, є необхідною умовою для становлення й удосконалення особистості як біологічної істоти та соціального суб'єкта (Г. Апанасенко, В. Белов, І. Муравов). Численні дослідження науковців висвітлюють значне зниження рухової активності студентської молоді на фоні погіршення зацікавленості фізичною культурою (Г. Безверхня, Т. Круцевич, Л. Мосійчук, І. Степанова). Низка науковців переконана, що доцільність реалізації оздоровчого завдання і формування потенціалу рухової активності у студентів засобами оздоровчого плавання залежить від вибору стратегії і спрямованості педагогічного впливу, що передбачає наявність збалансованого співвідношення обсягів фізичного

навантаження різної спрямованості, розроблених з урахуванням вікових особливостей контингенту та ін. (М. Набатнікова, В. Платонов, І. Россипчук, О. Терещенко).

Аналіз навчально-методичної літератури із проблеми формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання доводить наявність напрацювань близьких до обраної нами теми. Виявлена недостатня теоретична розробленість та потреба в більш досконалому вивченні й систематизації літературних джерел з порушеної проблеми, стали підставою для вибору теми наукової розвідки: «Формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання як психолого-педагогічна проблема».

Мета статті – на основі аналізу наукових напрацювань визначити ступінь дослідження питання формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання як психолого-педагогічної проблеми.

Методологічне й теоретичне значення для нашого дослідження має психолого-педагогічний аналіз питання. Спробуємо систематизувати наявні з цієї проблематики матеріали, зробити їх аналіз та з'ясувати рівень дослідженості психолого-педагогічних аспектів формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання.

Розв'язання вищезазначеної проблеми ґрунтується перш за все на врахуванні актуальних нормативно-правових документів. Деякі аспекти особливостей формування рухової активності засобами оздоровчого плавання висвітлено в довідково-нормативних документах: Законах України, Указах Президента України, Постановах Кабінету Міністрів України та ін. Так організація виховної роботи в ВНЗ стосовно питання рухової активності студентів здійснюється відповідно до таких джерел: Конституції України (1996 р.); Законів України «Про освіту» (1996 р.), «Про вищу освіту» (2002 р.), «Про фізичну культуру і спорт» (1993 р.); Указів Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013 р.), «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» (2015 р.), «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016 р.); концепцій Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 – 2020 роки (2015 р.), Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року (2015 р.); листів та методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо організації роботи з фізичного виховання в ВНЗ та ін. [2 – 4; 9 – 14].

Окремі аспекти досліджуваного питання в вищезазначеному контексті досліджено в науковій праці «Нормативно-правове забезпечення інформатизації фізичної культури і спорту». Так дослідник, в процесі визначення особливостей державної політики щодо інформатизації галузі фізичної культури і спорту встановив, що державна політика в розвитку будь-якої з галузей діяльності суспільства

визначається її нормативно-правовою базою. Інформатизація галузі фізичного виховання та спорту взагалі та щодо оздоровчого плавання, зокрема, має належну підтримку нормативно-правових документів загальноосвітнього, інформатизаційного, галузевого характеру. Серед них – закони України, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України та державні програми [8].

У статті Р. Жалій розкрито нормативно-правові засади організації навчальних занять з фізичного виховання в технічних ВНЗ України взагалі, та в контексті досліджуваного феномену, зокрема. У дослідженні, у зв'язку з погіршенням здоров'я молоді, необхідністю активного її залучення до рекреаційної діяльності, здорового способу життя та рухової активності, проаналізовано джерела, які містять відповідні норми [1].

Отже, в вищезазначених численних нормативно-правових документах та публікаціях щодо них розкрито питання, які регулюють навчальну, фізкультурно-спортивну та рекреаційно-оздоровчу діяльність. У джерелах доведено необхідність активного залучення молоді до рекреаційної діяльності, здорового способу життя та рухової активності; висвітлено основні вимоги до нормативно-правового забезпечення навчального процесу з фізичного виховання з урахуванням змін чинного законодавства в освітній сфері та ін.

Певною мірою досліджувану проблему в психолого-педагогічному контексті висвітлено в теоретико-методологічних напрацюваннях, що стосуються окремих вікових категорій особистості. Так, Д. Силантьєв здійснив дослідження, в якому намагався провести аналіз процесу корекції фізичного розвитку слабозорих дітей засобами плавання. Автор вважає цілеспрямовану організацію занять зі спорту і, зокрема, з плавання – одним із важливих видів розвитку рухової активності слабозорої дитини. Дослідник переконаний, що застосовуючи різноманітні прийоми навчання плавання, можливо суттєво впливати на фізичний розвиток особистості, попереджувати виникнення вторинних порушень і прискорювати формування вищих форм пізнавальної діяльності [15].

Дослідницею Р. Кууз розроблена та науково обґрунтована методика занять оздоровчим плаванням для жінок 18 – 25 років в умовах глибокого басейну, доведена ефективність її проведення. Разом із тим, авторка в процесі наукового пошуку щодо виду оздоровчої діяльності, зіткнулася з низкою питань які потребують певних напрацювань, це: відсутність навчально-методичних основ організації занять з плавання, нестача тренерсько-викладацького складу, недосконалість навичок плавання у підлеглих та ін. [5].

Дослідження І. Хіміч стосується особливостей проведення навчальних занять з «Оздоровче плавання» зі студентами лише технічних ВНЗ й в якому запропоновані результати зміни фізичного розвитку і фізичної підготовленості студентів під впливом оздоровчого плавання. Проведена

наукова розвідка дозволила автору рекомендувати студентам, що займаються фізичним вихованням із оздоровчою спрямованістю, плавання, як найбільш оптимальний засіб для розвитку їх витривалості [17].

Дослідниця Т. Меньшуткіна в дисертаційному дослідженні «Теорія і методика оздоровчого плавання жінок різного віку» використовувала низку психолого-педагогічних методів, таких як: опитувальники Р. Айзенка та «Соціально-психологічний клімат», тести «Оцінка емоцій» та «Життєві потреби», методики для визначення типу темпераменту та ін. В роботі проводилися педагогічні спостереження, узагальнення досвіду, аналіз відеозаписів, експертна оцінка, самоконтроль, педагогічне тестування, педагогічний експеримент. Поряд з традиційними для цієї групи методів, автором використовувалися спеціальні розроблені анкети та опитувальники [6].

Вагоме значення для нашого наукового дослідження мають напрацювання дослідниці О. Фанигіної, яка вважає, що одним з найефективніших засобів впливу на організм студенток з метою підвищення рівня їхньої фізичної підготовленості слід вважати рухову активність в умовах водного середовища. Тому в дисертаційному дослідженні «Корекція фізичної підготовленості студенток вузу в процесі занять оздоровчими видами плавання» нею розкрито питання організації фізичного виховання у ВНЗ з використанням фізкультурно-оздоровчих занять аквааеробікою для корекції фізичної підготовленості, підвищення рівня здоров'я, зниження захворюваності студенток віком 17–21 рік; розроблено належні норми фізичної підготовленості; обґрунтовано раціональні параметри фізкультурно-оздоровчих занять у фізичному вихованні студенток у навчально-виховному процесі [16].

Таким чином, здійснений аналіз наукової літератури з проблеми дослідження дозволяє зробити ряд узагальнюючих висновків. Вивчення питання формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання дозволило визначитися, що воно є достатньо багатограним, бо містить складний навчально-виховний процес і об'єднує в собі наукові дослідження в різних аспектах. Проаналізовані наукові розвідки можна класифікувати за двома основними напрямками, які найбільше співвідносяться з темою нашої роботи. Перший напрям пов'язаний з джерелами нормативно-правового забезпечення питання формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання (Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України та ін.). Другий напрям аналізу – це література оздоровчої спрямованості, що висвітлює сутність занять «Оздоровче плавання» для осіб різних вікових категорій і стосується проблеми нашого наукового пошуку саме в психолого-педагогічному контексті (Р. Жалій, Р. Кууз, Т. Меньшуткіна, М. Пітин, Д. Силантьєв, О. Фанигіна, І. Хіміч та ін.).

Разом із тим, аналіз наукової літератури дозволив усвідомити цілу низку невирішених питань щодо проблеми дослідження та визначитися з

тими, з'ясувати які ми маємо намір у подальшій роботі, зокрема – ґрунтовне опрацювання решти джерел щодо питання формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання.

Список використаної літератури

1. Жалій Р. В. Нормативно-правові засади організації навчального процесу з фізичного виховання в технічних ВНЗ України / Р. В. Жалій // Молодий вчений. – № 2. – 2015. – С. 238 – 241. **2. Закон** України «Про вищу освіту»: наук.-практ. коментар / ред. В. Кремінь. – К. : СДМ – СтудіоАК, 2002. – 328 с. **3. Закон** України «Про Освіту». – К. : Генеза, 1996. – 36 с. **4. Конституція** України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. **5. Кууз Р. В.** Оздоровительное плавание с женщинами 18 – 25 лет в условиях глубокого бассейна : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры / Кууз Регина Валерьевна. – СПб, 1999. **6. Меньшуткина Т. Г.** Теория и методика оздоровительного плавания женщин разного возраста / Меньшуткина Тамара Геннадьевна : автореферат дис. ... доктора педагогических наук : 13.00.04. – Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры. – СПб, 2000. – 47 с. **7. Методичні** вказівки для практичних занять з дисципліни «Фізичне виховання» (для студентів денної форми навчання всіх спеціальностей Університету) / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. : О. І. Четчикова. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 28 с. **8. Пітин М.** Нормативно-правове забезпечення інформатизації фізичної культури і спорту / М. Пітин. – Молода спортивна наука України. – 2012. – Т.1. – С. 209 – 215. **9. Про** затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2016 № 148. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF>. **10. Про** Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» [Електронний ресурс] : Указ Президента України №42/2016 від 09.02.2016. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/42/2016>. **11. Про** Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 344/2013 від 25.06.2013. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. **12. Про** Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. **13. Про** схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року [Електронний ресурс] : Розпорядження

Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 № 1320-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1320-2015-%D1%80>. **14. Про фізичну культуру і спорт [Електронний ресурс] : Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 14, ст. 80. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.**

15. Силантьєв Д. О. Корекція фізичного розвитку слабозорих дітей засобами плавання : дис... канд. пед. наук: 13.00.03 / Запорізький держ. ун-т. – К., 2001. – 273 с.
16. Фанигіна О. Ю. Корекція фізичної підготовленості студенток вузу в процесі занять оздоровчими видами плавання : дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення / Національний університет фізичного виховання і спорту України. – К., 2005. – 282 с.
17. Хіміч І. Ю. Особливості проведення навчального заняття «Оздоровче плавання» зі студентами технічних ВНЗ / І. Ю. Хіміч // Вісник НТУУ «КПІ» Філософія. Психологія. Педагогіка. – Вип. №3, 2012. – С. 130–136.

Плотнікова К. Р. Формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання як психолого-педагогічна проблема

У статті здійснено аналіз наукової літератури з проблеми дослідження, який дозволяє зробити ряд узагальнюючих висновків. Доведено, що питання формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання є достатньо багатограним, бо містить складний навчально-виховний процес і об'єднує в собі наукові дослідження в різних аспектах. Визначено, що наукові розвідки можна класифікувати за двома основними напрямками, які найбільше співвідносяться з темою нашої роботи: перший напрям пов'язаний з джерелами нормативно-правового забезпечення питання формування рухової активності студентів ВНЗ засобами оздоровчого плавання; другий напрям аналізу – це література оздоровчої спрямованості, що висвітлює сутність занять «Оздоровче плавання» для осіб різних вікових категорій і стосується проблеми нашого наукового пошуку саме в психолого-педагогічному контексті.

Ключові слова: рухова активність, плавання, оздоровче плавання, фізична культура, фізичне виховання, студенти.

Плотникова Е. Р. Формирование двигательной активности студентов высшего учебного заведения средствами оздоровительного плавания как психолого-педагогическая проблема

В статье осуществлен анализ научной литературы по проблеме исследования, который позволяет сделать ряд обобщающих выводов. Доказано, что вопрос формирования двигательной активности студентов высшего учебного заведения средствами оздоровительного плавания является достаточно многогранным, потому что содержит сложный учебно-воспитательный процесс и объединяет в себе научные исследования в различных аспектах. Определено, что научные

исследования можно классифицировать по двум основным направлениям, которые наиболее соотносятся с темой нашей работы: первое направление связано с источниками нормативно-правового обеспечения вопросов формирования двигательной активности студентов высших учебных заведений средствами оздоровительного плавания; второе направление анализа – это литература оздоровительной направленности, освещающая сущность занятий «Оздоровительное плавание» для лиц разных возрастных категорий и касается проблемы нашего научного поиска именно в психолого-педагогическом контексте.

Ключевые слова: двигательная активность, плавание, оздоровительное плавание, физическая культура, физическое воспитание, студенты.

Plotnikova K. Formation of Motor Activity of Students of Higher Educational Institutions by Means of Improving Swimming as Psychological and Pedagogical Problem

The article conducts analysis of scientific literature on the research problem, which allows to draw some General conclusions. It is proved that the question of formation of motor activity of students of higher educational institutions by means of improving swimming is quite versatile, because it contains a complex educational process which combines scientific research in different aspects. Determined that research can be classified in two main directions which are most correlated with the theme of our work: the first is sources of normative-legal support of development of motive activity of students of higher educational institutions by means of improving swimming; the second direction of analysis is the literature of health-improving orientation, covering the nature of the sessions „Health plavanie” for persons of different age categories and relates to our problems of scientific research in psycho-pedagogical context.

Key words: physical activity, swimming, health swimming, physical culture, physical education, students.

Стаття надійшла до редакції 11.01.2017 р.

Прийнято до друку 24.02.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Ваховський Л. Ц.

УДК 004.773.2

Д. А. Покришень

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

Швидка зміна інформаційних потоків, еволюційних процесів суспільства та науково-технічних досягнень все більше висувають нові